

ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ "ХРИСТО БОТЕВ"

7139 с.Ценово, ул."Цар Освободител"№83, тел.08122 /20-56,
e-mail: hbotev_cenovo@mlnk.net

Утвърждавам:

Камелия Божкова.....

Директор на ОУ „Хр. Ботев“

с. Ценово, обл. Русе

ПРОГРАМА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА РАННОТО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ ЗА УЧЕБНАТА 2019/2020 ГОДИНА

Програмата е създаден на основание чл. 263, ал. 1, т. 8 от Закона за предучилищното и училищното образование и е приета от Педагогическия съвет на проведено заседание
№9/09.09.2019 г

Въведение

Настоящата програма е в съответствие с целите, залегнали в националните политики по превенция на ранното напускане на образователната система и комплекса от мерки на правителството в областта на образованието и социално – икономическото развитие.

Водещи стратегически документи при изготвяне на училищната програма на ОУ „Христо Ботев“ с. Ценово за превенция на ранното напускане на образователната система:

- ЗАКОН ЗА ПРЕДУЧИЛИЩНОТО И УЧИЛИЩНОТО ОБРАЗОВАНИЕ
- НАРЕДБА ЗА ПРИОБЩАВАЩОТО ОБРАЗОВАНИЕ
- ЗАКОН ЗА МЛАДЕЖТА
- СТРАТЕГИЯ ЗА НАМАЛЯВАНЕ ДЕЛА НА ПРЕЖДЕВРЕМЕННО НАПУСНАЛИТЕ ОБРАЗОВАТЕЛНАТА СИСТЕМА / 2013 – 2020 г. /
- НАЦИОНАЛНА СТРАТЕГИЯ ЗА НАСЪРЧАВАНЕ И ПОВИШАВАНЕ НА ГРАМОТНОСТТА / 2014 – 2020г. /
- КОНВЕНЦИЯ ЗА БОРБА СРЕЩУ ДИСКРИМИНАЦИЯТА В ОБЛАСТТА НА ОБРАЗОВАНИЕТО

Програмата акцентира върху:

1. Мерки свързани с превенцията на риска от отпадане от училище.
2. Обмен на добри и работещи практики между заинтересованите страни в едно със засилена информационна дейност за популяризиране ползите от образование.

В Стратегията за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система (2013 – 2020), преждевременното напускане на училище е дефинирано като сложно явление, което оказва сериозно влияние върху индивидуалните съдби на пряко засегнатите и благосъстоянието на техните семейства, върху възможностите за развитие на техните общности и върху цялостното социалноикономическо развитие на една страна в средносрочен и дългосрочен план. Превенцията и преодоляването на проблема изисква интегрирана политика и ангажираност на всички сектори и институции, свързани с образованието и с личностното и професионалното развитие на децата и младите хора в България. Един от факторите за преждевременно напускане на образователната система наложи въвеждането на единен Механизъм за противодействие на училищния тормоз, който има за цел да подпомогне училищата в усилия им за справяне с това явление.

Рискове:

Преждевременното напускане на училище води още до нарастване на рисковете от социално изключване, застрашава сигурността и стабилността на обществото и е предпоставка за влошаване на качеството на живот на сегашното и на следващите поколения. Здравният статус и достъпът до ресурси и услуги, които могат да осигурят по- добър стандарт и продължителност на живота в добро здраве и благосъстояние, са в пряка зависимост от получената по-висока степен на образование.

Посочените последствия са показателни за мащаба и степента на негативното влияние на преждевременното напускане на училище върху индивидуалните съдби на пряко засегнатите и благосъстоянието на техните семейства, върху цялостното социално-икономическо развитие на страната в средносрочен и дългосрочен план, поради което данните за дела на преждевременно напусналите образователната система в България не трябва да успокояват, а да насърчават изпълнението на всеобхватна и интегрирана политика за превенция на явлението, както и за неговото преодоляване там, където съществува.

При изготвянето на програмата се отчитат:

1. Ролята на цялата система от участници и взаимоотношенията помежду им, като се признава ролята на всяка от заинтересованите страни;
2. Сътрудничество в образователните институции за насърчаване на позитивната училищна култура, работата в екип в рамките на училищната общност;
3. Координираните мерки на всички нива;
4. Проследяване на напредъка на ниво училище.

Настоящата Програма конкретизира изброените стратегическите и нормативни документи в три основни направления:

1. **Превенция на преждевременното напускане на училище в ОУ “Христо Ботев” – с. Ценово** чрез:
 - анализ на причините, водещи до отпадане от училище и напускане на образователната система,
 - идентифициране на рисковите фактори за преждевременното напускане на училище с оглед ограничаване на последиците от тях и
 - плануване на политики и мерки за преодоляване на рисковите фактори от отпадане;
2. **Интервенция** срещу преждевременното напускане на училище чрез:
 - 2.1. Повишаване участието и ангажираността на родителите.
 - 2.2. Утвърждаване на индивидуалното и групово наставничество
 - 2.3. Кариерно ориентиране и консултиране.
3. Политики за **компенсиране** на ефекта от преждевременното напускане на училище
 - Създаване на подходящи условия за реинтегриране в образователната система на преждеременно напусналите я
 - завръщане на преждеременно напусналите училище към формалната система на образование и обучение чрез използването на различни форми на обучение: самостоятелна
 - Обучението по предприемачество.

ПРИНЦИПИ НА УЧИЛИЩНАТА ПРОГРАМА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА ОТПАДАНЕТО НА УЧЕНИЦИ

Училищната програма за превенция на отпадането на ученици се базира на основни принципи на включващото образование:

- Всяко дете има право на образование и трябва да има равен достъп до образование;
- Всяко дете може да учи и да се възползва от предимствата, които образованието дава;
- В образователния процес не се допуска дискриминация, основана на раса, народност, пол, етническа принадлежност, вероизповедание, обществено положение, увреждане или друг статус;
- Учениците трябва да бъдат стимулирани да участват активно в образователния процес;

ПРИЧИНИ ЗА ОТПАДАНЕ ОТ УЧИЛИЩЕ:

Причините за отпадане от училище са многообразни и не се проявяват изолирано, а въздействат комплексно. Това определя необходимостта да се подхожда комплексно и същевременно да се действа индивидуално към конкретния случай на всяко дете, застрашено от отпадане или вече отпаднало от училище.

Отпадането на ученици от училище е не само социален, но и педагогически проблем. Причините за това са различни. Корените на това явление трябва да се търсят от една страна в семейната среда, в мотивацията на учениците за учебен труд, в слабия стремеж за личностна реализация в училищната среда, а от друга и в педагогическата колегия.

Анализирайки проблема констатирахме, че учениците са в училище, но поради липса на интерес или слаби постижения в учебните занятия, допускат неизвинени отсъствия. Имат лоши прояви по отношение на дисциплина и междуличностно общуване в училище, както и голям брой слаби оценки, което неминуемо ги поставя в групата на застрашени от отпадане.

Причините за преждевременното напускане на училище могат да бъдат класифицирани в няколко основни категории.

1. Икономически причини
2. Социални причини;
3. Образователни причини;
4. Етнокултурни причини;
5. Институционални причини;
6. Причини, свързани със здравния статус;
7. Психологически причини

- **Социало – икономически причини:** ниски доходи, лошото качество на живот на определени социални слоеве, поради задължение да гледа по – малкия си брат/сестра, използване на детето като трудов ресурс;

- **Образователни причини:** слаб интерес към учебния процес и произтичащото от него нежелание да се посещава училище, затруднения при усвояването на учебния материал, наличие на конфликтни отношения със съученици и/или учители и др. ;

- **Етнокултурни причини:** по – ниска ценност на образованието, по ранното встъпване в брак и др. ;

- **Психологически причини:** неувереност в себе си, чувство за неуспех, отчуждение от натрупания училищен опит и др.

- **Институционални причини:** като такива могат да квалифицират недостатъчно координираният подход между различните служби и специалисти на национално, регионално, местно и училищно ниво за справяне с преждевременното напускане на училище и др.;

- **Причини свързани със здравния статус:** в контекста на политиките за развитие на приобщаващото образование продължава тенденцията за интегриране на децата със специални образователни потребности в общообразователните училища. Рисковете за преждевременното напускане на училище са свързани с недостатъчна диагностика и подготовка на детските градини и училищата за приобщаването на тези деца. Тук се включват и всички фактори на образователната среда, материалната база, човешките и финансовите ресурси, които не отговарят на изискванията за прилагане на приобщаващото образование;

В ОУ „Христо Ботев“ с. Ценово деца застрашени от отпадане са основно тези които имат неизвинени отсъствия или имат повтарящи се прояви на насилие и агресия към съучениците си, но въпреки това е едно от училищата в България, в които няма отпаднали ученици. Това се дължи на последователната политика на образователната институция подчинена на принципите за:

- **всеобхватност на дейностите** – осъществяване на дейности по превенция на тормоза и насилието, ранна диагностика, както и дейности за мотивация и преодоляване на проблемното поведение, които са израз на общата воля и на координираните усилия на всички участници в образователния процес;
- **публичност и прозрачност на цялостната политика** – чрез интернет страницата на училището, добрите практики и документиране на проблемните и рискови ситуации;
- **обратна връзка** с институции, родители, педагогически съветник, психолози, класни ръководители, учители и ученици;
- **идентифициране на рисковите фактори** – доклади, анализи на педагогическия съветник, училищните психолози и класните ръководители;

ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА:

1. Разработване и изпълнение на комплекс от ефективни мерки и дейности за превенция и намаляване на риска от преждевременно отпадане на ученици от идентифицираните рискови групи в училище.
2. Подобрени резултати от НВО, олимпиади и осигурена образователна и личностна подкрепа на всеки ученик.
3. Устойчив растежи утвърждаване на специфичния облик на училището, развиващи потенциала на всеки ученик с възможност на пълноценна социална реализация.
4. Формиране на потребности, интереси и нагласа за учене и самоусъвършенстване през целия живот.
5. Изграждане на физически и морално здрави, дееспособни личности, готови да поемат граждански отговорности.

ПОЛИТИКИТЕ И МЕРКИТЕ ЗА ПРЕОДОЛЯВАНЕ НА ПРИЧИНИТЕ ЗА ОТПАДАНЕ

Политиките и мерките, които ОУ „Христо Ботев“ с. Ценово” предприема за преодоляване на причините за отпадане са подчинени на националните, областни и общински стратегически мерки като се отчита спецификата на образователната институция и нуждите от подкрепа на всяко дете. В училището се акцентира върху силните страни на всеки ученик, което подпомага личностното му развитие.

Политики и мерки в ОУ „Христо Ботев“ с. Ценово”, произтичащи от:

Семейни и социални причини:

1. Възможно е нежелание на родителите детето да ходи на училище, поради страх от социална изолация, по – ниска самооценка, невъзможност към адаптиране към учебния процес и останалите ученици.

Мерки: Мотивиране, консултиране и подпомагане чрез редица дейности за приобщаване на децата със специални образователни потребности, децата от ромски произход, както и изоставени от семейства, заминали за чужбина.

2. Трудова миграция на родителите. Напускане на единия или двамата родители на страната поради невъзможност за издръжка на семейството и търсене на работа в чужбина. Оставане на детето на грижите на баби и дядовци, които нямат същия авторитет и изпадат в безсилие за справяне с новите модели на поведение на децата и трудовата социална обстановка.

Мерки: Ежеседмични контакти от класните ръководители с родителите/настойниците на учениците, консултации с педагогическия съветник и училищните психолози, сътрудничество с Отделите за закрила на детето и други институции, а при необходимост при прояви на тези деца – Детска педагогическа стая.

3. Недостатъчна образованост на родителите и липса на занижен контрол върху цялостното развитие на ученика. Изразява се в неконтролиране на часовете за прибиране от

училище, непознаване на контактите и приятелския кръг на детето, непроверяване на изученото през деня и подготовката на ученика за следващия ден – домашни работи, изпълнение на други поставени от учителя задачи.

Мерки: Мотивиране и приобщаване на тези деца за посещаване целодневната организация в училище, провеждане на срещи на тези родители с ръководство, класни ръководители, педагогически съветник, училищния психолог, мотивиране, консултиране и приобщаване към училищната общност.

4. Чести конфликти между агресивни родители, negliжиране и насилие над детето – побой, домашно насилие, развод и др.

Мерки: Сътрудничество с „Отдела за закрила на детето” и други институции.

5. Социално слаби семейства .

Мерки: За учениците от 1 до 7 клас има осигурени безплатни учебници, а за тези от 1 до 4 клас има и безплатна закуска или плодове.

6. Преждевременно напускане на училище поради ранни бракове и раждане.

Мерки: Осигуряване на непрекъснати форми за информираност на тинейджърите за сексуалното им развитие, провеждане на обучение от Център по семейно планиране: Пубертет, юношество и съзряване”, осигуряване на възможност за продължаването на прекъснатите училище в самостоятелна форма на обучение.

Други по – важни мерки и дейности, залегнали в програмата на ОУ „Христо Ботев“ с. Ценово за превенция на ранното напускане на училище са:

1.1 Разработване и реализиране на мерки за проследяване на преместването и отсъствията на учениците:

- Изготвяне на база данни от класните ръководители, в чиито класове има ученици от рискови групи.

- Обобщаване всяка седмица на информацията за отсъствията на учениците от класните ръководители. При натрупване на неизвинени отсъствия на ученик - информиране на родителите от класния ръководител за изясняване причините за отсъствията.

1.2 Координиране на действията на класните ръководители с тези на училищното ръководство.

1.3 Запознаване на учениците с правилника на училището от класните ръководители още в първия учебен час.

1.4 Разглеждане в ЧК на теми свързани :

- с превенция на насилието;
- с неправомерните действия, характерни за малолетните и непълнолетните ученици;

- опасностите от сърфиране в интернет както и други рискови прояви, които могат да застрашат децата и да доведат до отпадането им от училище;

- теми свързани с гражданското образование /здравно образование и възпитание/.

1.5 Системно подпомагане на ученическия колектив за създаване на екипност - провеждане на тренинги за създаване на екипност, доверие, подобряване на модела на общуване и изграждане на толеранс.

1.6 Подпомагане адаптирането на учениците от петите класове от начален към прогимназиален етап на обучение, чрез провеждане на тренинги – за адаптация и екипност.

1.7 Утвърждаване на позитивна дисциплина – използване на мерки и подходи, гарантиращи изслушване на ученика, осъзнаване на причините за проблемното му поведение и предоставяне на възможност за усвояване на добри поведенчески модели спрямо себе си и останалите.

1.8 Развитие на училищната общност – превенция на обучителните трудности и ранното оценяване на риска от тях.

1.9 Квалификация на педагогическите специалисти, насочена към индетифициране и справяне със случаите на риск от преждевременно напускане на училище.

1.10 Екипна работа между учителите и другите педагогически специалисти – обсъждане на проблеми и обмяна на добри практики при работата им с едни и същи ученици с цел повишаване на ефективността на педагогическите подходи.

1.11 По – голяма атрактивност на преподавания материал чрез интерактивни методи, електронни уроци, онагледяване, практическа насоченост.

1.12 Осигуряване на всеки застрашен от отпадане ученик поради слаби оценки и невъзможност да покрие държавните образователни стандарти на консултации по съответните предмети по утвърден график, както и допълнителна работа с тези ученици през ваканциите.

1.13 Занимания по интереси – за развитие на способностите и на компетентностите на учениците, за изява на дарбите им в областта на науките, технологиите, изкуствата, спорта, глобалното, гражданското и здравно образование, както и придобиване на умения за лидерство.

1.14 Включване на застрашените от отпадане ученици в извънкласни и извънучебни дейности: училищни турнири, спортни състезания, едномесечни екскурзии, зелени училища, образователен театър, посещение на изложби и концерти и др. В училището има традиция всяка година да се провеждат благотворителни концерти – на начален, среден и горен курс.

1.15 Поощряване с морални и материални награди.

1.16 Индивидуална подкрепа за ученика от личност, която той уважава / наставничество /.

1.17 Консултиране на застрашените от отпадане ученици с психолог от ЦОП с. Ценово

1.18 Кариерно развитие: Много важни са дейностите свързани с професионалното ориентиране и кариерното развитие на учениците. За тази цел Центъра за кариерно развитие през 2018 -2019 учебна година ще проведе с всички ученици от 1 до 7 клас ЧК, в който по подходящ начин ще бъдат запознати с интересни и желани професии. По този начин учениците застрашени от отпадане могат да определят професията която им допада. Това ще ги мотивира за по добри учебни постижения и за оставане в училище.

1.19 Библиотечно информационно обслужване – в училището се осигурява чрез училищната библиотека, която гарантира свободен достъп до информация на учениците от различни документални източници в библиотечния фонд и в глобалната мрежа с цел изграждане на навици за четене и компетентности за търсене и ползване на информация.

1.20 Подобряване възможностите на обучение на деца със СОП. Осигуряване на обща и допълнителна подкрепа за личностово развитие. В зависимост от оценката на индивидуалните потребности на ученика от екипа за подкрепа за личностно развитие.

1.21 Включване на родителската общност за повишаване на активността и сътрудничеството с училищното ръководство.

1.22 Сътрудничество с различни организации – Дирекция „Социално подпомагане”, Отдел за закрила на детето, ДПС, „Фондация Асоциация Анимус” и др.

1.23 Отчет на дейностите и мерките по програмата.

Провеждат се и редица други дейности, довели в годините до утвърждаването на училището като институция която работи с грижа за всеки ученик!